

**3 (Sem-6/CBCS) SKT HE 1**

**2025**



**SANSKRIT**

**( Honours Elective )**

**Paper : SKT-HE-6016**

**( Fundamentals of Āyurveda )**

**Full Marks : 80**

**Time : 3 hours**

*The figures in the margin indicate full marks  
for the questions*

**UNIT—I**

**( Introduction of Āyurveda )**

**( आयुर्वेदৰ বিষয়ে ধাৰণা )**

**( Marks : 30 )**

**1. Answer the following questions : 1×4=4**

**তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ দিয়া :**

**(a) Who is the first deity of Āyurveda?**

**আয়ুৰ্বেদৰ প্ৰথম বা মূল দেৱতা কোন ?**

( 2 )

(b) Who is regarded as the father of surgery in India?

ভাৰতত শল্য-বিদ্যাৰ জনক বুলি কাক কোৱা হয় ?

(c) From which Veda, Āyurveda has been originated?

কোনখন বেদৰ পৰা আয়ুৰ্বেদৰ উৎপত্তি হৈছে ?

(d) Name the Vedic God who remained as the physician.

দেবতাসকলৰ বৈদ্যৰূপে থকা বৈদিক দেৱতাৰ নাম লিখা।

2. Answer the following questions : 2×3=6

তলৰ প্ৰশ্নবোৰৰ উত্তৰ দিয়া :

(a) Who was Suśruta? What is the name of his book on Āyurveda?

সুশ্ৰুত কোন আছিল ? আয়ুৰ্বেদৰ বিষয়ে লিখা তেখেতৰ কিতাপখনৰ নাম কি ?

(b) What is the meaning of the term 'Āyuh' in the Āyurveda?

আয়ুৰ্বেদত থকা 'আয়ুঃ' শব্দৰ অৰ্থ কি ?

( 3 )

(c) Name the two schools of Āyurveda.

আয়ুৰ্বেদৰ দুটা সম্প্ৰদায়ৰ নাম লিখা।

3. Write short notes on any two of the following :

5×2=10

তলত দিয়া যি কোনো দুটাৰ বিষয়ে চমু টোকা লিখা :

বাম্ভটঃ; চৰকসংহিতা; অথৰ্ববিদঃ।

4. Answer any one of the following : 10

তলৰ যি কোনো এটাৰ উত্তৰ লিখা :

(a) Discuss the contributions of the Ācāryas of Āyurveda.

আয়ুৰ্বেদৰ আচাৰ্যসকলৰ অৰিহণাৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।

(b) Write a note on the importance of Āyurveda in present-day.

আজিৰ দিনত আয়ুৰ্বেদৰ গুৰুত্বৰ বিষয়ে এটা টোকা প্ৰস্তুত কৰা।

( 4 )

UNIT—II

( Carakasamhitā—Sūtrasthāna )

( চৰকসংহিতা—সূত্রস্থান )

( Marks : 20 )

5. Write short notes on any two of the following :

5×2=10

তলৰ যি কোনো দুটাৰ বিষয়ে চমু টোকা লিখা :

চৰকঃ; অগ্নিবেদাঃ; গ্ৰীষ্মপ্রকৃতিঃ।

6. Answer any one of the following :

10

তলৰ যি কোনো এটাৰ উত্তৰ লিখা :

(a) Discuss as per Caraka how nature can put impact on human health.

চৰকৰ মতে প্রকৃতিয়ে কেনেকৈ মানুহৰ স্বাস্থ্যত প্ৰভাৱ পেলায় সেই বিষয়ে আলোচনা কৰা।

(b) Discuss the regimen to be followed during Hemanta and Vasanta as per the Carakasamhitā.

হেমন্ত আৰু বসন্ত ঋতুত লৰলগীয়া বিশেষ নিয়মবোৰ 'চৰকসংহিতা' অনুসৰি আলোচনা কৰা।

( 5 )

UNIT—III

( Bhaiṣajyaratnāvalī )

( ভৈষজ্যৰত্নাবলী )

( Marks : 30 )

7. Answer the following questions in brief : 1×6=6

তলৰ প্ৰশ্নবোৰৰ চমু উত্তৰ লিখা :

(a) How many Chapters are there in the Bhaiṣajyaratnāvalī ?

'ভৈষজ্যৰত্নাবলী' গ্ৰন্থত কেইটা অধ্যায় আছে ?

(b) What is the meaning of the term 'প্ৰত্নুহল্লুহ' used in the Second Verse of the Bhaiṣajyaratnāvalī ?

'ভৈষজ্যৰত্নাবলী'ৰ দ্বিতীয় শ্লোকত থকা 'প্ৰত্নুহল্লুহ' শব্দটোৰ অৰ্থ কি ?

(c) How many Verses were there in the First Saṁhitā of Āyurveda?

আয়ুৰ্বেদৰ প্ৰথমখন সংহিতাত কিমান শ্লোক আছিল ?

(d) Who received the knowledge of Āyurveda from ৰহ্মা?

ব্ৰহ্মাৰ পৰা আয়ুৰ্বেদৰ জ্ঞান কোনে লাভ কৰিছিল ?

(e) Which scholar of Āyurveda was known as Kāśīrāja?

আয়ুৰ্বেদৰ কোনগৰাকী পণ্ডিতক কাশীৰাজ বুলি জনা যায় ?

(f) What is the meaning of the term 'मैषज्य' in the title 'मैषज्यरत्नावली'?

'ভৈষজ্যরত্নাবলী' গ্রন্থৰ নামকৰণত থকা 'ভৈষজ্য' পদটোৰ অৰ্থ কি ?

8. Answer the following questions :  $2 \times 2 = 4$

তলৰ প্ৰশ্নবোৰৰ উত্তৰ লিখা :

(a) When, how and to whom Indra transferred the knowledge of Āyurveda?

কেতিয়া, কেনেকৈ আৰু কাক ইন্দ্ৰই আয়ুৰ্বেদৰ জ্ঞান প্ৰদান কৰিছিল ?

(b) Point out the result of the Āyurvedic treatment as per your text.

তোমাৰ পাঠ্যপুস্তক অনুসৰি আয়ুৰ্বেদ চিকিৎসাৰ ফল আলোচনা কৰা।

9. Answer any two of the following questions :

$10 \times 2 = 20$

তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যি কোনো দুটাৰ উত্তৰ লিখা :

(a) Explaining the meaning of the term 'Āyurveda' discuss its utility in the human society.

'আয়ুৰ্বেদ' শব্দৰ নিকৰ্ত্তি ব্যাখ্যা কৰি মানব সমাজত ইয়াৰ উপকাৰিতাৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।

(b) Write notes on आत्रेय and भरद्वाज as per the *Bhaiṣajyaratnāvalī*.

'ভৈষজ্যরত্নাবলী' গ্ৰন্থ অনুসৰি আত্ৰেয় আৰু ভৰদ্বাজৰ বিষয়ে টোকা লিখা।

(c) Discuss the qualities of a physician, the qualities of Bheṣaja and the qualities of Paricāraka according to the *Bhaiṣajyaratnāvalī*.

'ভৈষজ্যরত্নাবলী' গ্ৰন্থ অনুসৰি বৈদ্যগুণ, ভৈষজগুণ আৰু পৰিচাৰকগুণৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।

(d) Explain the following two verses :

তলৰ শ্লোকদুটা ব্যাখ্যা কৰা :

(i) यदि प्रियतमा न स्याद् वृद्धानां मिषजामियम्।  
तथाऽपि नव्या नव्यानामानुकुल्यं विधास्यति॥

(ii) शास्त्रं गुरुर्मुखोद्गीर्णमादायोपास्य चासकृत्।  
यः कर्म कुरुते वैद्यः स वैद्योऽन्ये तु तस्करः॥

\*\*\*